ES 1 Perspectives in Education

Unit 4: National Education Policy 2020

SUG College Of Education - Ahmedabad

Dr.Ashok Patel

- છેલ્લે ૧૯૮૬ માં શિક્ષણની નીતિ આવેલ
- જેમાં શિક્ષણની તક અને સમાનતા પર બહાર આપવામાં આવેલ
- ૧૯૮૬માં રહેલ અધૂરપને ૧૯૯૨માં પૂર્ણ કરવામાં આવેલ
- ૨૦૦૯ માં **RTE** - મફત ફરજીયાત શિક્ષણનો કાયદો
- ૨૦૨૦ માં અત્યારે આવેલ નવી નીતિ

- અત્યારે ૧૦ + ૨ નું માળખું
- જેમાં ૬ વર્ષ સુધીના બાળકોનો સમાવેશ નહિ
- નવી પોલીસીમાં ૩ વર્ષથી ૬ વર્ષના બાળકોનો સમાવેશ કર્યો
- જેથી બાળકો ધો.૧ માં આવે ત્યારે શિક્ષણ લેવા તૈયાર હોય

- ધોરણની રીતે **5+3+3+4**
- ઉમરની રીતે .... ૩ થી ૬ વર્ષ
  ૬ થી ૮
  ૮ થી ૧૧
  ૧૧ થી ૧૪
  ૧૪ થી ૧૮

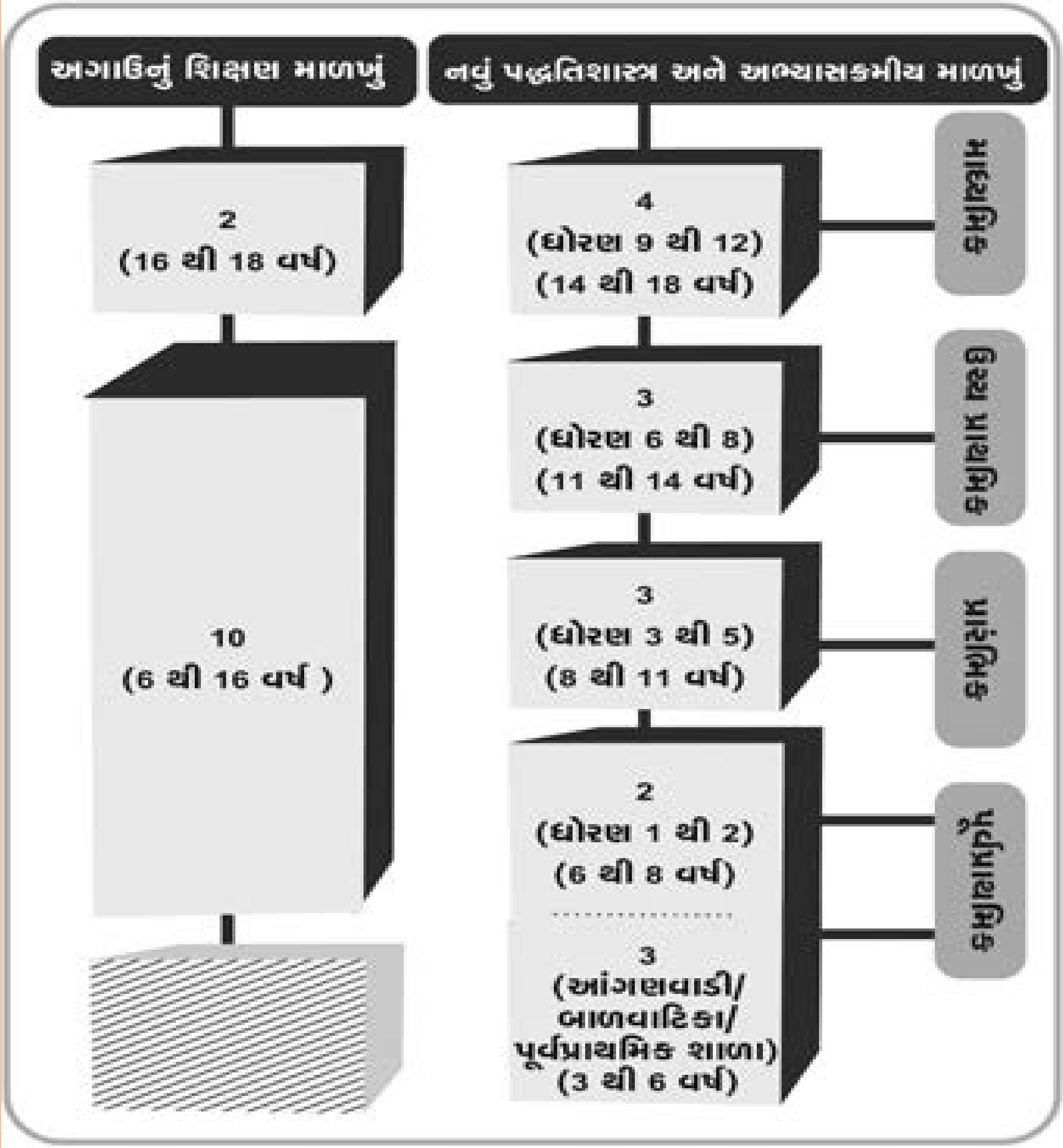

અગાઉનું શિક્ષણ માળખું
નવું પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને અભ્યાસક્રમીય માળખું
2
(16 થી 18 વર્ષ)
10
(6 થી 16 વર્ષ)
4
(ધોરણ 9 થી 12)
(14 થી 18 વર્ષ)
માધ્યમિક
3
(ધોરણ 6 થી 8)
(11 થી 14 વર્ષ)
ઉચ્ચ પ્રાથમિક
3
(ધોરણ 3 થી 5)
(8 થી 11 વર્ષ)
પ્રારંભિક
2
(ધોરણ 1 થી 2)
(6 થી 8 વર્ષ)
3
(આંગણવાડી/
બાળવાટિકા/
પૂર્વપ્રાથમિક શાળા)
(3 થી 6 વર્ષ)
પૂર્વપ્રાથમિક

પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ

Early childhood Care and Education

- મુખ્ય હેતુ :

  શારીરિક અને મનોશારીરિક વિકાસ, બોધાત્મક વિકાસ, સામાજિક, સંવેગિક અને નૈતિક વિકાસ, કળા કૌશલ્યો અને સંસ્કૃતિક વિકાસ, પ્રત્યાયન માટે ભાષા જ્ઞાન અને સામાન્ય સંખ્યા જ્ઞાન
- 3 થી 6 વર્ષની ઉંમરના બાળકો માટે
- બાળકના મગજનો ૮૫ ટકા વિકાસ ૬ વર્ષ સુધીની ઉંમરમાં
- ૨030 સુધીમાં ભારતના તમામ બાળકને

- બહુ સ્તરીય, બહુ આયામી, લચિકતા, પ્રવૃત્તિ આધારિત , રમતગમત અને શોધ આધારિત શિક્ષણ

- મૂળાક્ષર, ભાષા, સંખ્યા, ગણતરી, રંગ અને આકાર, ઉખાણા, તાર્કિક વિચારણા, સમસ્યા ઉકેલ, ચિત્રકામ , હસ્તક્લાઓ , નાટક, કઠપૂતળી, સંગીતકલા જેવી પ્રવૃત્તિઓ

- સામાજિક કાર્ય, માનવ સંવેદનશીલતા, શિષ્ટાચાર, નીતિમત્તા, સ્વચ્છતા, સમૂહ કાર્ય, સહકાર

- **NCERT દ્વારા 8 વર્ષ સુધીના બાળકો માટે National Curriculum and Pedagogical Framework for Early Childhood Care and Education (NCPFECCE)** તૈયાર કરવામાં આવશે.
- બે ભાગમાં **0-3** વર્ષ ના બાળકો માટે અને 3 થી 8 વર્ષ ના બાળકો
- ભારતમાં સદીઓથી બાળ શિક્ષણના વિકાસમાં સમૃદ્ધ પરંપરાઓ છ, જેમકે કલા, વાર્તા કવિતા, રમત, ગીત વગેરેનો સમાવશ આ માળખામાં કરવામાં આવશે.
- શિક્ષણનું આ માળખું માતાપિતા અને આંગણવાડીઓ માટે પણ માર્ગ દર્શક બનશે

- દેશમાં ઉચ્ચ ગુણવત્તા વાળી પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) આપતી સંસ્થા ઓ તબક્કાવાર તમામ બાળકો સુધી લઈ જવાનું મહત્ત્વાકાંક્ષી લક્ષ્ય.
- સામાજિક અને આર્થિક રીતે પછાત પ્રદેશો અને જિલ્લા ઓ પર વિશેષ ધ્યાન
- 1.શરૂઆતથી જ સફળતાપૂર્વક ચાલી રહેલી આંગણવાડીઓ (2) પ્રાથમિક શાળા સંકુલોમાં આવેલી આંગણવાડીઓ (3) પૂર્વ પ્રાથમિક અને પ્રાથમિક સંયુક્ત શાળાસંકુલો (4) બાલમંદીરના માધ્યમથી એમ પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) આપવામાં આવશે.
- આ બધી જ સંસ્થા ઓમાં પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં ખાસ તાલીમ પામેલા શિક્ષકો/ કર્મ ચારીઓની ભરતી કરવામાં આવશે.

- પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ માટે ભૌતિક સંસાધનો, રમતગમતના અદ્યતન સાધનોથઈ સજ્જ
- ઉત્તમ કક્ષાના મકાન
- આંગણવાડી કેન્દ્રોનાં બાળકો જુદી જુદી પ્રવૃતિ દ્વારા સ્થાનિક પ્રાથમિકની મુલાકાત લેશે.
- શાળાસમૂહો ના કાર્યક્રમોમાં આંગણવાડીના બાળકો, શિક્ષકો અને વાલીઓને આમંત્રિત કરવામાં આવશે

- પ્રાથમિક શાળાઓમાં પૂર્વ પ્રાથમિક વર્ગોને પણ મધ્યાહ્ન ભોજન યોજનામાં સમાવિષ્ટ કરાશે.
- આંગણવાડીમાં ચાલતા સ્વાસ્થ્ય તપાસ કાર્યક્રમ
- પૂર્વ પ્રાથમિક વર્ગ અને પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે લાગું કરવામાં આવશે

- **પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE)ના શિક્ષક સંવર્ગ ને તૈયાર કરવા માટે હાલમાં આંગણવાડીમાં કાર્ય રત કાર્યકર્તા ઓ/શિક્ષકોને NCERT દ્વારા તૈયાર કરાયેલ અભ્યા સક્રમ અને શૈક્ષણિક માળખાને અનુરૂપ તાલીમ આપવામાં આવશે.**
- **10+2 કે તેથી વધારે શૈક્ષણિક લાયકાત ધરાવતા આંગણવાડી**
- **શિક્ષકો/ કર્મ ચારીઓને પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણનો 6 મહિનાનો સર્ટિફિકેટ કોર્સ કરાવવામાં આવશે.**
- **શૈક્ષણિક લાયકાત 10+2 કરતાં ઓછી હોય તેમને પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણમાં 1 વર્ષ નો ડિપ્લો મા કોર્સ કરાવવામાં આવશે.**

NEP 2020

Teacher

- ઉત્કૃષ્ટ વિદ્યાર્થીઓ જ શિક્ષણના વ્યવસાયમાં પ્રવેશ મેળવે
- વિશેષતઃ ગ્રામ્ય વિસ્તારમાંથી જોડાય
- ઉત્કૃષ્ટ ચાર વર્ષી ય સંકલિત બી.એડ્. કાર્યક્રમ
- ગ્રામીણ ક્ષેત્રમાં શિક્ષણકાર્ય કરવા માટે ઉત્કૃષ્ટ શિક્ષકોને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે.
- પ્રાંગણમાં કે તેની આસપાસ સ્થાનિક નિવાસની વ્યવસ્થા નિવાસ ભથ્થા માં વધારો થશે.
- શિક્ષક બદલીની હાનિકારક પ્રક્રિયા પર અંકુશ (સમાજની વચ્ચે સંબંધ જળવાઈ રહે, તેમજ વિદ્યાર્થીઓને રોલમોડલે અને શૈક્ષણિક વાતાવરણ મળી શકે)

•શિક્ષક યોગ્યતા પરીક્ષા **(TET)**

•શિક્ષકો સ્થાનિક ભાષામાં વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાતચીત કરી શકે

•શિક્ષકોની પૂરતી સંખ્યા સુનિશ્ ચિત કરવા માટે ખાસ કરીને કલા, શારીરિક શિક્ષણ, વ્યાવસાયિક શિક્ષણ અને ભાષાઓ માં શિક્ષકોને એક શાળા અથવા શાળા સંકુલમાં ભરતી કરી શકાશે.

•પરંપરાગત સ્થાનિક કલાઓ, વ્યાવસાયિક શિલ્પકલા, ઉદ્યોગ સાહસિકતા, કૃષિ અથવા અન્ય કોઈપણ વિષયમાં સ્થાનિક પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓ અથવા નિષ્ણાતો ને ‘ખાસ પ્રશિક્ષકો’ તરીકે

- હવે એવાં કાર્યમાં સામેલ કરવામાં આવશે નહીં, જનો શિક્ષણ સાથે સીધો સંબંધ નથી. વધારાના કામ નહિ સોંપાય
- શિક્ષકોને શિક્ષણના પાસાઓ અને પાઠયક્રમની પસંદગી કરવામાં વધુ સ્વાયત્તતા આપવામાં આવશે
- શિક્ષકોને સ્વ-સુધારણા માટે તક આપવામાં આવશે
- દર વર્ષે ઓછામાં ઓછા **50** કલાક તાલીમ

- ઉત્કૃષ્ટ કાર્ય કરતા શિક્ષકોની ઓળખ કરી તેઓને બઢતી અને પગાર વધારો
- નેશનલ પ્રોફેશનલ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ફોર ટીચર્સ **(NPST)** - કામગીરીનું મૂલ્યાંકન સમયાંતરે - બઢતી અને પગાર વધારો કાર્યક ◌ાળ કે વરિષ્ઠતાના આધારે નહીં થાય, પરંતુ આવા મૂલ્યાંકનના આધારે જ થશે.
- વિશેષ જરૂરિયાતવાળા બાળકો માટેના શિક્ષકો

Thanks